Przegląd Medyczny Uniwersytetu Rzeszowskiego
Rzeszów 2006, 4, 275–278

Dorota Ozga, Monika Binkowska-Bury, Małgorzata Marć

Zainteresowanie pielęgniarek szkoleniem podyplomowym w medycynie ratunkowej

Z Katedry Pielęgniarstwa, Instytutu Pielęgniarstwa i Położnictwa
Wydziału Medycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego

Celem pracy była próba oceny zainteresowania pielęgniarek szkoleniem podyplomowym w medycynie ratunkowej. Badaniem objęto 200 pielęgniarek, które różniły się między sobą wiekiem, wykształceniem i stażem pracy. Badania przeprowadzone zostały w okresie od stycznia do kwietnia 2003. Do przeprowadzenia badań wykorzystano kwestionariusz ankiety w wersji autorskiej.

Z przeprowadzonych badań wynikało, że pielęgniarki wykazują zainteresowanie szkoleniem podyplomowym z medycyny ratunkowej, wybierając jako formę szkolenia kurs specjalistyczny z resuscytacji krążeniowo-oddechowej. Najważniejszym motywem podjęcia szkolenia podyplomowego z medycyny ratunkowej była interesująca i ciekawa praca oraz możliwość uzyskania wyższego wynagrodzenia w przyszłości.

Słowa kluczowe*: szkolenie podyplomowe, pielęgniarka, medycyna ratunkowa*

Interest in post-graduate training in emergency medicine among nurses

The objective of this paper is to attempt at an assessment of the interest in post-graduate training programmes in emergency medicine among nurses. The study involved 200 nurses of different age, education and work experience. The data were collected in the period from January to April 2003, using a specially-developed questionnaire.

The results obtained prove that nurses show interest in post-graduate training in emergency medicine. The preferable form of the training they choose is a specialized course in circulatory-respiratory resuscitation. The most important reason for enrolling in a post-graduate training programme in emergency medicine was a chance for obtaining an interesting job and earning a higher salary in the future.

Key words: *post-graduate training; nurse; emergency medicine*

WSTĘP

Tworzenie w Polsce systemu Zintegrowanego Ratownictwa Medycznego przyczyniło się do powstania nowej specjalności pielęgniarskiej – pielęgniarki ratunkowej. Z inicjatywy Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych zostały opracowane następujące programy kształcenia podyplomowego w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego dla pielęgniarek: program kursu specjalistycznego z resuscytacji krążeniowo-oddechowej, kwalifikacyjnego z pielęgniarstwa ratunkowego oraz program specjalizacji z pielęgniarstwa ratunkowego.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych należy do obowiązków każdej czynnej zawodowo pielęgniarki i położnej. Zgodnie z Ustawą z dnia 5 lipca 1996 roku o zawodach pielęgniarki i położnej„ pielęgniarka, położna ma obowiązek stałego aktualizowania swojej wiedzy i umiejętności zawodowych oraz prawo do doskonalenia zawodowego w różnych rodzajach kształcenia podyplomowego”[1]. Ideą kształcenia podyplomowego jest między innymi wzbogacenie kompetencji zawodowych, aby w praktyce możliwe było osiągnięcie profesjonalizmu. Zreformowany system edukacyjny w Polsce a wraz z nim system kształcenia medycznego oraz zmiany w systemie ochrony zdrowia stwarzają nowe możliwości rozwoju praktyki zawodowej pielęgniarki

i położnej. Dają szansę usamodzielnienia się oraz podniesienia prestiżu w tej grupie zawodowej. Zmiany te wiążą się również ze zmianą roli i pozycji pielęgniarki w zespole interdyscyplinarnym, z roli wykonawczo-instrumentalnej na ekspresyjną, wymagającą samodzielności i kreatywności, z pozycji zleceniobiorcy na pozycję równoważnego świadczeniodawcy i partnera w zespole [2].

Medycyna ratunkowa i wykonywane w jej obszarze zadania ukierunkowane są na zapobieganie procesom wczesnego umierania w stanach nagłych zagrożeń, niezależnie od przyczyny i charakteru tych zagrożeń.

Działania te oparte są na hamowaniu mechanizmów rozwijania się ostrej niewydolności oddechowej, ostrej niewydolności krążenia i postępującej destrukcji centralnego układu nerwowego [3, 4, 5, 6].

Tworzenie się nowych struktur Ratownictwa Medycznego wyłoniło nową specjalność lekarską, jaką jest medycyna ratunkowa a co za tym idzie również specjalność pielęgniarki ratunkowej. Kształtowanie roli zawodowej pielęgniarki jest przejawem bycia kompetentnym współpartnerem opieki pielęgniarsko-lekarskiej. Rola ta uwarunkowana jest z jednej strony potrzebą odciążenia lekarzy od niektórych zadań oraz zmniejszaniem poprzez to kosztów leczenia, z drugiej strony dążeniem samych pielęgniarek do podejmowania bardziej odpowiedzialnych funkcji [7].

We wszystkich działaniach, jakie dokonują się w medycynie ratunkowej, istotną funkcję spełnia pielęgniarka, specjalistka z dziedziny pielęgniarstwa ratunkowego. Będzie mogła podejmować samodzielnie decyzje co do działań ratowniczych. Stanie się najbliższym partnerem i współpracownikiem lekarza ratunkowego. Będzie ponosić na równi z lekarzem odpowiedzialność za działania i czynności, jakie wykonuje w trakcie podejmowanych czynności ratowniczych [5, 8].

Celem prezentowanego materiału było określenie zainteresowania wśród pielęgniarek i pielęgniarzy szkoleniem podyplomowym z pielęgniarstwa ratunkowego.

MATERIAŁ I METODA BADAWCZA

Badaniem objęto 174 pielęgniarki i 26 pielęgniarzy zatrudnionych w:

– Szpitalu Wojewódzkim nr 2 w Poznaniu – 145 osób (72,0 %)

– Szpitalu MSWiA w Rzeszowie – 10 osób (5,0 %)

– Szpitalu Miejskim w Dębicy – 40 osób (20,0 %)

– Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Ropczycach – 5 osób (3,0 %)

Badania miały charakter badań pilotażowych, przeprowadzone zostały w okresie od stycznia do kwietnia 2003 metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankietowej. Kwestionariusz ankiety zawierał 17 pytań, których treść skierowana była na czynniki wpływające na decyzję o podjęciu szkolenia podyplomowego z zakresu pielegniarstwa ratunkowego.

W niniejszej pracy zastosowano metody statystyki opisowej: średnia, odchylenie standardowe. Dla celu tej pracy uwzględniono dwie zmienne: wiek, staż pracy.

WYNIKI BADAŃ I OMÓWIENIE

Najliczniejszą grupę wśród badanych stanowiły kobiety – 174 osoby (87,0%), mężczyzn było 26 (13,0%). W grupie ankietowanych pielęgniarzy i pielęgniarek większość znajdowała się w przedziale wiekowym pomiędzy 25–30 (32,0%) rokiem życia. Najmniejszą grupę stanowiły osoby pomiędzy 55–60 rokiem życia – tylko 1,0%. Średnia wieku kobiet w badanej grupie wynosiła 38,5 lat (Wykres 1).

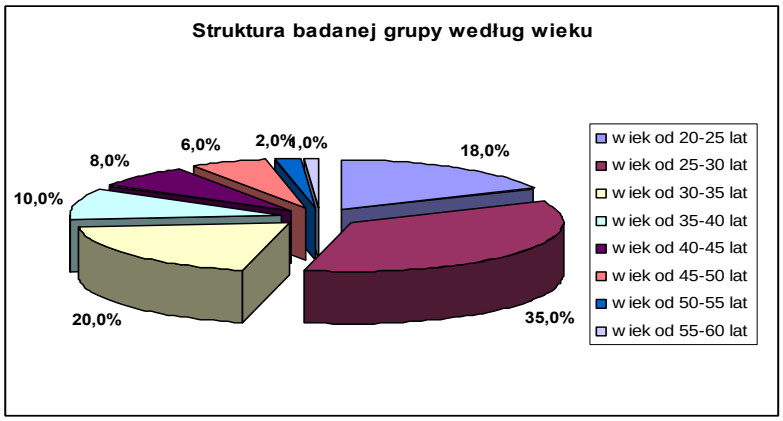

RYC 1. Struktura badanej grupy według wieku
FIG. 1. Structure of the group studies according to age

TABELA 1. Struktura badanej grupy według wykształcenia
TABLE 1. Structure of the group studied according to education

Rodzaj posiadanego wykształcenia	N	**%**
Liceum Medyczne	124	56,6 %
Medyczne Studium Zawodowe	49	24,4 %
Magisterskie Studia Pielęgniarskie	27	19,0 %

TABELA 2. Zainteresowanie szkoleniem podyplomowym w opinii pielęgniarek w %
TABLE 2. Interest in post-graduate training among nurses [in %]

Rodzaj szkolenia podyplomowego	N	**%**
Kurs specjalistyczny z resuscytacji krążeniowo- oddechowej	112	56,0 %
Kurs kwalifikacyjny z pielęgniarstwa ratunkowego	104	52,0 %
Specjalizacja z pielęgniarstwa ratunkowego	89	44,0 %

Wyniki nie sumują się, do 100%, ponieważ istniała możliwość kilku odpowiedzi

TABELA 3. Czynniki motywujące pielęgniarki do podjęcia szkolenia podyplomowego w zakresie pielęgniarstwa ratunkowego
TABLE 3. Factors motivating nurses to enrol in a post-graduate training programme in emergency medicine

Czynniki mające wpływ na podjęcie szkolenia / Rodzaj odpowiedzi	Możliwość pracy w Systemie Zintegrowanego Ratownictwa Medycznego		Ciekawa i interesująca praca w Ratownictwie Medycznym		Możliwość wyższego wynagrodzenia	
	N	%	N	%	N	**%**
TAK	95	47,0%	122	61,0%	103	51,0%
NIE	105	53,0%	78	39,0%	97	49,0%

Największą grupę badanych stanowiły osoby posiadające staż pracy do 5 lat. Następni kolejno: od 5 do 10 lat 22,0 %, od 10–15 lat 20,0 %. Tylko 2,0 % ankietowanych posiadało staż pracy dłuższy niż 35 lat.

Dyplomem ukończenia Liceum Medycznego legitymowało się 56,6% respondentów, Medycznego Studium Zawodowego 24,4% badanych. Pozostali ankietowani byli absolwentami Wyższych magisterskich studiów pielęgniarskich 19,0% (Tabela 1).

Wśród możliwości szkolenia podyplomowego z zakresu pielęgniarstwa ratunkowego respondenci wymieniali na pierwszym miejscu kurs specjalistyczny z resuscytacji krążeniowo-oddechowej (56,0%), na drugim miejscu kurs kwalifikacyjny z pielęgniarstwa ratunkowego (52,0%). Dla 44,0% również specjalizacja z zakresu pielęgniarstwa ratunkowego stanowiła istotną formę szkolenia podyplomowego w tej dziedzinie. (Tabela 2).

Dla większości ankietowanych (61,0%) wybór kształcenia podyplomowego w zakresie pielęgniarstwa ratunkowego związany był z ciekawą i interesującą pracą w Ratownictwie Medycznym. Ponad połowa ankietowanych (51,0%) uznała, że kształcenie z zakresu pielęgniarstwa ratunkowego może wiązać się z możliwością uzyskania większego wynagrodzenia w przyszłości.

Dla 47,0 % badanych utworzenie w Polsce systemu Zintegrowanego Ratownictwa Medycznego, była istotnym motywem skłaniającym do podnoszenia kwalifikacji z tego zakresu (Tabela 3).

OMÓWIENIE I DYSKUSJA

Z przeprowadzonych badań wynikało, że największym zainteresowaniem w badanej grupie cieszył się kurs specjalistyczny z resuscytacji krążeniowo-oddechowej. Po ukończeniu kursu specjalistycznego z resuscytacji krążeniowo-oddechowej pielęgniarki mają możliwość zatrudnienia w strukturach Zintegrowanego Ratownictwa Medycznego. Mniejsze zainteresowanie wzbudzała specjalizacja z pielęgniarstwa ratunkowego.

Zgodnie z Projektem Ustawy z dnia 25 lipca 2001 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym i w oparciu o standardy organizacyjne i funkcjonalne Szpitalnego Oddziału Ratunkowego zostały przedstawione wytyczne, które jasno określają wymóg posiadania przez pielęgniarkę specjalizacji z dziedziny pielęgniarstwa ratunkowego. W przypadku braku takiej specjalizacji pielęgniarki z chwilą podjęcia pracy zobowiązane są do rozpoczęcia szkolenia w ramach kursu kwalifikacyjnego czy specjalizacji zawodowej z pielęgniarstwa ratunkowego. Zgodnie ze Standardami organizacyjnymi i funkcjonalnymi Szpitalnego Oddziału Ratunkowego do końca grudnia 2009 roku, do podejmowania działań ratunkowych uprawnione są pielęgniarki posiadające tytuł spe-

cjalisty z dziedziny: anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, pediatrii oraz posiadające trzyletni staż pracy w jednej z wyżej wymienionych specjalności. Od stycznia 2010 roku do podejmowania działań ratowniczych w jednostkach Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, będą uprawnione wyłącznie pielęgniarki specjalistki z dziedziny pielęgniarstwa ratunkowego [9, 10].

Najistotniejszym motywem wyboru wpływającym na podjęcie szkolenia podyplomowego w medycynie ratunkowej była interesująca i ciekawa praca w przyszłości.

Wynik ten nie budzi wątpliwości z punktu widzenia statystycznego, ponieważ specyfika wykonywanego zawodu polega na pomaganiu człowiekowi w zdrowiu i chorobie. Kierowanie się w oparciu o inne kryteria, np.: uzyskanie wyższego wynagrodzenia niesie za sobą ryzyko dla tej grupy badanych braku satysfakcji z wykonywania swojej pracy [11].

Należy jednak pamiętać, że o miejscu pielęgniarek w systemie ratownictwa medycznego decyduje nasza aktywność zawodowa w jego budowie. Jest to nowe wyzwanie do kreowania nowej roli, roli godnego współpartnera działań medycznych, jak również pokazania naszego profesjonalizmu [12].

WNIOSKI

1. Wykazano, że badana grupa pielęgniarek i pielęgniarzy wykazuje zainteresowanie szkoleniem podyplomowym z zakresu medycyny ratunkowej.

2. Największym zainteresowaniem w zakresie kształcenia podyplomowego cieszył się kurs specjalistyczny z resuscytacji krążeniowo-oddechowej.

3. Wśród motywów wpływających na podjęcie szkolenia z medycyny ratunkowej najistotniejsze to: możliwość podjęcia interesującej i ciekawej pracy oraz uzyskanie wyższego wynagrodzenia.

PIŚMIENNICTWO

1. *Ustawa o zawodzie pielęgniarki i położnej* z dnia 5 lipca 1996 roku.
2. Marzec A., Andruszkiewicz A., Banaszkiewicz M., Idczak H.: *Motywy kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych*, Pielęgniarstwo XXI wieku. 2005,1/2, 131.
3. Beattie T.F.: *Prehospital emergency care,* European Journal of Emergency Medicine, 1998, 5, 7.
4. Garrison H.G.: *The role of emergency medical service in primery injury prevention,* European Journal of Emergency Medicine, 1997, 30, 84.
5. Jakubaszko J.: *Rola pielęgniarki w medycynie ratunkowej,* II Zjazd Polskiego Towarzystwa Pielęgniarek Anestezjologicznych Intensywnej Opieki. AM Poznań, 2001, 189.
6. Konieczny J.: *Zintegrowany Program Ratownictwa Medycznego w Wielkopolsce,* Neuroskop. 2001,3,117.
7. Wrońska I.: *Rola społeczno-zawodowa pielęgniarki, Studium z zakresu współczesnego pielęgniarstwa*, Warszawa, CEM1997, 78.
8. Wrońska I., Sztembis B.: *Nowy system kształcenia pielęgniarek położnych,* Magazyn Pielęgniarki i Położnej. 2001, 9, 14.
9. Jakubaszko. J.: *Standardy organizacyjne i funkcjonalne Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w założeniach Ustawy o Ratowaniu Zdrowia i Życia w nagłym zagrożeniu*. Zdrowie i Zarządzanie, 2000, 77.
10. *Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym* z dn. 25. 07. 2001 roku.
11. Bury M., Wrońska I., Iwanowicz-Palus G.: *Orientacja życiowa przyszłych pielęgniarek a motywy wyboru zawodu*. Pielęgniarstwo XXI wieku. 2004, 2, 39.
12. Rybka M., Mrozowski M.: *Rola i zadania pielęgniarki ratunkowej w opinii lekarzy,* Pielęgniarstwo XXI wieku 2005, 1, 49.

Dorota Ozga
Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa
Uniwersytet Rzeszowski